

культури; стимулювання їх навчальної діяльності за допомогою застосування інноваційних засобів і методів навчання; використання оцінних процедур, адекватних структурі, змісту та критеріям ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бардінов О.В. Формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Олексій Васильович Бардінов : Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. – Кропивницький, 2018. – 311 с.
2. Гриньова М.В. Саморегуляція навчальної діяльності школяра (теоретико-методичний аспект) / М.В. Гриньова. – Х. : Фоліо, 1997. – 256 с.
3. Дубревський Ю.М. Особливості формування управлінської компетентності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту / Ю.М. Дубревський // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – Випуск 3К(44), 2014. – С.220–223.
4. Корносенко О.К. Підготовка майбутніх фахівців фізичної культури до використання ігрових методик у професійній діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Оксана Костянтинівна Корносенко : Інститут вищої освіти АПН України. – К., 2009. – 256 с.
5. Онопрієнко О.В. Формування базових професійних компетентностей майбутнього вчителя фізичної культури у процесі вивчення фахових дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Олександр Васильович Онопрієнко. – Черкаси, 2009. – 296 с.

ПРАВОВИЙ БРЕЙН-РИНГ ЯК ПОТУЖНИЙ ЗАСІБ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ НЕПОВНОЛІТНІХ

Бардінова А.О.
(Полтава, Україна)

Правовий захист дітей в Україні забезпечується низкою законів та підзаконних актів, у тому числі і міжнародних. Разом з цим актуальними залишаються питання правової освіченості неповнолітніх, оскільки українські діти недостатньо обізнані у правовому забезпеченні своїх прав. Тому підтвердженням є дослідження, проведене Херсонським обласним фондом милосердя і здоров'я, яким було опитано 10 працівників адміністративно-технічного персоналу, 20 вчителів – класних керівників і 120 учнів 9-10 класів (номер навчального закладу відсутній, оскільки умовою опитування була анонімність). Аналіз результатів показав: 77% (92 особи) мають уявлення або чули про права людини, але з них 32% (38 осіб) знають лише окремі права: на освіту, на життя, на відпочинок, на свободу слова, а 23% (28 осіб) взагалі не мають уявлення про зазначені права. У школах, які були досліджені, окремий курс про права людини не викладається, а ту інформацію, яку 77% учнів отримують від вчителів або з підручників з правознавства, 11% опитаних вважають нецікавою, а 7% – недоступною для користування. Європейську конвенцію прав і основних свобод людини жоден учень не бачив і не читав. Результати опитування, проведеного у одній із середніх шкіл, свідчать, що учні 8-их класів (98% підлітків 13-14 років) не знають ні своїх прав, ні обов'язків, ні нормативних актів, покликаних їх захищати, ні органів у справах неповнолітніх [7]. Звідси стає зрозумілим покращення правової освіченості малолітніх дітей. Все це зумовило позитивні зміни кримінального законодавства. У ньому значно посилений правовий захист дітей від злочинних посягань. Воно містить понад 20 статей, які встановлюють покарання за злочини, що вчинюються із залученням неповнолітніх. Підвищення правової освіченості рівня дітей про їх права та свободи сприятимуть поліпшенню правового їх захисту від злочинів. Здійснюючи власні пошуки шляхів ефективності правової освіченості малолітніх, ми скористувались системно-структурним

аналізом стану і розробки нових сучасних підходів до формування правосвідомості як елемента правової культури.

Одним із засобів забезпечення правової освіченості неповнолітніх нами обрано брейн-ринг. Вибір зазначеної форми проведення не випадковий. Адже за такою формою проведення здійснюється не тільки визначення рівня правових знань, але й набуття неповнолітніми навичок їх практичного застосування та формування їх правової культури.

Відбір фактичного правознавчого матеріалу для проведення брейн-рингу здійснювався нами за напрямками:

- засоби правового захисту;
- Конституційне право (вибори);
- Кримінальне право.

Такий підхід до відбору правознавчого матеріалу, на нашу думку, поглибить знання малолітніх з правової тематики, тим самим підсилить їх правову освіченість.

Розкриємо суть змісту правознавчого матеріалу відповідно до визначених напрямів.

I. Засоби правового захисту.

• *Які засоби правового захисту можуть бути використані постраждалою стороною?* (Загалом, постраждалою стороною можуть бути використані наступні засоби правового захисту:

- розгляд справ у місцевих українських судах;
- розгляд справ у судах за межами України;
- порушення кримінальної справи).

Інші заходи, які добре доповнюють зазначені вище засоби правового захисту, – незалежна експертиза документів і проведення приватного розслідування.

• *Хто фактично уповноважений поновлювати порушені права?* (З усіх вищезазначених і не названих засобів правового захисту тільки суди уповноважені фактично поновлювати порушені права. Всі інші державні органи мають лише право припиняти порушення, застосовувати санкції у вигляді штрафів і т.д.)

• *Чи забезпечує успішний розгляд справи у суді остаточне вирішення питання постраждалою стороною?* (Фактично в кожній справі, що розглядається у суді використовується комплекс засобів захисту прав. Навіть такий серйозний засіб захисту прав, як успішний розгляд справи в у суді, в більшості випадків є лише аргументом в руках постраждалої сторони, який, однак, не забезпечує остаточного вирішення питання. Навіть отримавши позитивне рішення суду, часто не означає перемогу. Залишається головна проблема – виконання рішення суду).

• *Які засоби правового захисту можуть бути використані постраждалою стороною у разі невиконання рішення суду?* (В цьому випадку можна звернутися до різних організацій захисту прав людини. Такі організації відкрито висловлюють свою думку і часто з успіхом захищають права постраждалої сторони. Крім цього, постраждала сторона може звернутися до свого уряду (посольства, і втручання такого органу буде досить ефективним).

Очевидно, що вибір засобів захисту прав та їх комплексне застосування залежить від конкретних обставин кожного окремого випадку і очевидно, що при виборі правильної стратегії необхідно враховувати цілий ряд факторів, зокрема, мати хоча б уявлення про конституційне право, кримінальне право, бути обізнаними з іншими законодавчими актами.

II. Конституційне право (вибори).

З'ясуйте:

1. З якою віку громадяни України мають право голосу на виборах та референдумах? (з 18 років).

2. Які виборчі системи діють в Україні? (Мажоритарна, пропорційна, змішана).

3. Чи передбачена відповідальність за умисне подання до органу ведення Державного реєстру виборців неправдивих відомостей про виборців, умисне внесення неправдивих відомостей до бази даних Державного реєстру виборців, чи інше несанкціоноване втручання у роботу бази даних Державного реєстру виборців? (*Ч.1 ст. 158 КК України передбачає позбавлення волі на строк від двох до чотирьох років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років*).

4. Чи передбачена відповідальність за викрадення чи приховування, чи просування або незаконне знищення виборчої скриньки з бюлетенями або протоколу про підрахунок голосів виборців чи учасників референдуму, або підписання протоколу про підсумки голосування чи результати виборів до його заповнення, або складання чи підписання такого протоколу не на засіданні виборчої комісії, або включення до такого протоколу завідомо недостовірних відомостей? (*Ч.3 ст. 158 КК України передбачає позбавлення волі на строк від п'яти до семи років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років*).

5. Коли проводяться за Конституцією України чергові вибори до Верховної Ради? (*В останню неділю березня четвертого року повноважень*).

6. Хто може призначити позачергові вибори до Верховної Ради? (*Президент*).

7. Хто не має права голосу? (*Громадяни, визнані судом недієздатними*).

8. Народні депутати не несуть відповідальності за висловлювання в парламенті та його органах за винятком відповідальності за ... За що несуть відповідальність народні депутати? (*Образу і наклеп*).

9. У якому місяці проводяться чергові вибори Президента України? (*Жовтень*).

10. Як називається закон, що передує ухваленню закону? (*Законопроект*).

11. Що означає слово «конституція»? (*Основний закон держави, що визначає основи суспільного і державного устрою, систему державних органів, права й обов'язки громадян*) [3].

12. Коли було прийнято Загальну Декларацію прав людини? (*10 грудня 1948 р.*).

13. Що означає право на життя? (*Ніхто не може бути позбавлений життя за власної волі*).

14. Хто вважається дитиною? (*Особа, яка не досягла 18-річного віку*).

15. Коли щорічно відзначається Міжнародний День захисту прав людини? (*10 грудня*).

III. Кримінальне право.

Назвіть:

1. Основний вид кримінального покарання. (*Громадська догана*).

2. З якого віку настає кримінальна відповідальність за вчинення всіх видів злочинів (*З 16 років*).

3. Хто може визнати людину винною у вчиненні злочину? (*Суд*).

4. Яке найсуворіше покарання для неповнолітнього? (*Позбавлення волі строком до 10 років*).

5. Назвіть форми вини. (*Зумисність, необережність*).

6. Назвіть види кримінальних покарань (*Основні, додаткові*).

7. Назвіть співучасників злочину. (*Підмовник, організатор, виконавці, посібники*).

8. Назвіть ознаки злочину. (*Суспільна небезпечність, протиправність дій, караність, вина*).

9. Які обставини виключають кримінальну відповідальність? (*Необхідна оборона, крайня необхідність*).

10. Назвіть цілі юридичної відповідальності. (*Охоронна, запобіжна, виховна*).

Отже, вибір форми проведення правової освіти малолітніх дітей вважаємо педагогічно доцільною, адже спостерігається покращення їх знань у цьому напрямі.

Список використаних джерел:

1. Бардінов О.В. Правовий захист дітей / О.В. Бардінов // Дидаскал : Часопис кафедри педагогіки ПДПУ імені В.Г. Короленка. – Полтава, 2004. – № 2. – С. 151–152.
2. Гейко І. Підліток і право / І. Гейко // Шкільний світ, квітень 2003. – №14. – С. 6.
3. Загнітко А.П. Сучасний тлумачний словник української мови / А.П. Загнітко, І.А. Щукіна. – Донецьк: ТОВ «ВКФ «БАО»», 2012. – 960 с.
4. Зінченко І.О. Кримінально-правова охорона виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина / Аналіз законодавства і судової практики : монографія. – Харків: Видавець СПД ФО Випнярчук Н.М., 2007. – 320 с.
5. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст.141.
6. Кримінальний кодекс України від 6 квітня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №25-26: Ст.131.
7. Права людини в школах України // Правовий електронний журнал «UA PRAVO». – 2001. – 1 черв.

**ДИДАКТИЧНА СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА****Березан В.І.***(Полтава, Україна)*

У професійній діяльності соціального педагога інформаційна і комунікаційна компетентності посідають важливе місце, оскільки він вступає у взаємодію з різними категоріями населення (діти, учні, молодь, люди похилого віку, батьки, вчителі, психологи, юристи тощо) та соціальними інституціями (освітні й медичні установи, органи поліції, позашкільні заклади, громадські організації, засоби масової комунікації та ін.), коло яких постійно розширюється.

Сутність діяльності соціального педагога полягає у цілеспрямованому співробітництві, посередництві, партнерстві, у виконанні ролі тьютора, модератора, супервізора, конфліктолога, аніматора поряд з традиційними ролями координатора, помічника, наставника, експерта, суспільного діяча з метою особистісного розвитку, виховання, успішної соціалізації, забезпечення консолідації всіх сил, можливостей соціуму стосовно вирішення значущих проблем соціального суб'єкта, розвитку його активності як суб'єкта цього процесу. Багатофункціональність професійної діяльності соціального педагога умови соціуму, що динамічно змінюється в умовах інформаційного суспільства, вимагає від соціального педагога бути компетентним і конкурентоспроможним у різних ситуаціях професійної діяльності.

Про такі вимоги до підготовки науково-педагогічних кадрів свідчить ряд документів: Укази Президента України «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій» (2005), «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» (2005), «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» (2010), Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 рр.» (2007), Державна цільова науково-технічна та соціальна програма «Наука в університетах на 2008-2017 рр.» (2007) та ін.

Розвиток освітньо-виховного процесу, який покликаний забезпечити професійну успішність молодого спеціаліста та його конкурентоспроможність на ринку праці, вимагає значного поширення відкритих форм навчання, які характеризуються використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Тож інтеграція новітніх освітніх та інформаційних технологій стає важливою умовою вдосконалення процесу підготовки соціального педагога.